

Sygn. akt III AUa 376/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Romana Mrotek (spr.)
Sędziowie:	SSA Anna Polak SSA Urszula Iwanowska
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2015 r. w Szczecinie

sprawy B. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o przyznanie emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 31 marca 2014 r. sygn. akt VI U 102/14

1. oddala apelację,
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział wG. na rzecz ubezpieczonej kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSA Urszula Iwanowska SSA Romana Mrotek SSA Anna Polak

Sygn. akt III AUa 376/14

UZASADNIENIE

Decyzją z 5 grudnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2013.1440 j.t.; dalej jako: ustawa emerytalna) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.; dalej jako: rozporządzenie z 7 lutego 1983 r.) odmówił ubezpieczonej B. P. przyznania emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że powodem odmowy jest to, że

ubezpieczona na dzień 1 stycznia 1999 r. nie osiągnęła 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Na 1 stycznia 1999 r. organ rentowy przyjął za udowodnione 14 lat, 9 miesięcy i 28 dni stażu pracy w warunkach szczególnych.

Ubezpieczona w odwołaniu od powyższej decyzji podniosła, że organ rentowy nie wskazał, których okresów i dlaczego nie uwzględnił do stażu pracy w warunkach szczególnych. Stwierdziła, że art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej dotyczy osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. i nie ma do niej zastosowania. Wskazała, że okresie od 1 stycznia 1984 r. do 31 lipca 2008 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała pracę pielęgniarki instrumentariuszki na stanowisku wymienionym w wykazie A, Dział XII: W służbie zdrowia i opiece społecznej, poz. 2 – załącznika do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r., a także w wykazie A, Dział XII poz. 2a pkt 2 stanowiącym załącznik do zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej (Dz. U. Nr 8 poz. 40 ze zm.). Stwierdziła, że legitymuje się również 20-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, nie przystąpiła do OFE, a przez 24 lata pracowała w narażeniu na promieniowanie jonizujące i pole elektromagnetyczne. Wobec powyższego, decyzja ZUS jest dla niej krzywdząca i niezgodna z zasadami współżycia społecznego. Wniosła o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania. Ponowił dotychczasową argumentację. Dodał, że ubezpieczona składając wniosek zaferowała świadectwo pracy z 5 sierpnia 2010 r. za okres zatrudnienia od 15 lipca 1979 r. do 31 lipca 2010 r. oraz świadectwo pracy w szczególnych warunkach z 5 sierpnia 2010 r. Świadectwo pracy nie zawiera zapisu o świadczeniu pracy w warunkach szczególnych. Zapis taki pojawia się w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych, gdzie pracodawca wskazał, że ubezpieczona pracowała w warunkach szczególnych od 1 stycznia 1984 r. do 31 lipca 2008 r. Staż ustala się jednak do 31 grudnia 1998 r., a zatem organ uwzględnił okres do tej daty. Z okresu tego wykluczył okresy korzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

W kolejnym piśmie procesowym ubezpieczona podtrzymała dotychczasową argumentację. Zarzuciła decyzji obrazę art. 46 ust. 1 ustawy emerytalnej. W ocenie ubezpieczonej, organ rentowy winien był uwzględnić powyższy przepis, zgodnie z którym, ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948 r. a przed 1 stycznia 1969 r. wcześniejsza emerytura przysługuje, jeżeli warunki określone w art. 32 tej ustawy zostaną spełnione do 31 grudnia 2008 r. W ocenie ubezpieczonej, z treści powyższego przepisu wynika, że w tym okresie należy osiągnąć co najmniej 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych. Ubezpieczona tymczasem przepracowała 15 lat w warunkach szczególnych już w 1999 r. W związku z tym, zaskarżona decyzja powinna zostać uchylona, a odwołanie jest uzasadnione.

Wyrokiem z 31 marca 2014 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od 1 października 2013 r. (pkt I) oraz zasądził od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt II).

Sąd I instancji ustalił, że ubezpieczona B. P. urodzona w dniu (...) wniosek o emeryturę złożyła w dniu 29 października 2013 r.

W szczególnych warunkach pracowała od 1 stycznia 1984 r. do 31 grudnia 1998 r., czyli przez 15 lat.

Sąd I instancji zważył, że odwołanie ubezpieczonej zasługiwało na uwzględnienie.

Wskazał, że zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Przepis ust. 2 tego przepisu stanowi z kolei, że emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Ustawa emerytalna weszła w życie w dniu 1 stycznia 1999 r., zatem aby nabyć prawo do emerytury, o której mowa w art. 184 ustawy, ubezpieczona B. P. musiała w tym dniu legitymować się niezbędnym okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz okresem składkowym i nieskładkowym, o którym mowa w art. 27 ustawy.

Organ rentowy kwestionował powyższą okoliczność wskazując na art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy o treści: przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Okres pracy wnioskodawczyni w warunkach szczególnych pomniejszył o 65 dni okresów nieskładkowych, o których mowa w tym przepisie.

Sąd okręgowy uznał, że w/w wyjątek nie miał zastosowania w przypadku ubezpieczonej która wykazała na dzień 1 stycznia 1999 r. równo 15 lat pracy w szczególnym charakterze. Wynikało to z faktu, że w/w przepis wszedł w życie od dnia 1 lipca 2004 r., czyli po okresie brany pod uwagę przy ustalaniu prawa do emerytury skarżącej. Potwierdza to judykatura. W wyroku z 18 maja 2012 r.

w sprawie III UK 99/11 Sąd Najwyższy stwierdził: osiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999 r. okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1

pkt 1 u.e.r.f.u.s. wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących od dnia 1 stycznia 2004 r. Sytuacja osób wymienionych w art. 184 ustawy, opisywana jako ekspektatywa prawa podmiotowego, polega na spełnieniu się tylko części stanu faktycznego koniecznego do nabycia prawa, które poprzedza i zabezpiecza przyszłe prawo podmiotowe.

Taki sam pogląd zaprezentował SN w wyroku z 23 kwietnia 2010 r., II UK 313/09 (OSNP 2011 nr 19-20, poz. 260).

Reasumując sąd okręgowy wskazał, że na ubezpieczonej B. P. ciążył obowiązek wykazania okoliczności faktycznych, z których wywodziła skutki prawne (art. 232 k.p.c.). Z tego obowiązku się wywiązała, albowiem udowodniła przesłankę co najmniej 15 lat pracy w szczególnym charakterze na dzień 1 stycznia 1999 r., jak chce przepis art. 184 ustawy emerytalnej. Tym samym, były podstawy do uwzględnienia odwołania i przyznania prawa do emerytury od miesiąca w którym złożono wniosek.

Z uwagi na to sąd okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł jak w pkt I sentencji wyroku.

O kosztach procesu orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

Organ rentowy wniósł apelację od powyższego wyroku. Zarzucił:

- naruszenie prawa materialnego - art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej - przez przyjęcie, że przepis ten nie ma zastosowania w sprawie, a w konsekwencji uznanie, że ubezpieczona wykazała w sprawie 15-letni okres pracy w warunkach szczególnych.

W uzasadnieniu apelacji ZUS podniósł, że rozstrzygnięcie sądu I instancji jest bezzasadne. Wskazał, że zgodnie z powołanym art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej, przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Zdaniem skarżącego, zaliczenie okresów pobierania wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy oraz zasiłków z ubezpieczenia społecznego do okresów zatrudnienia przesądzało w przeszłości i przesądza obecnie wyłącznie o ich uwzględnieniu w okresach zatrudnienia (składkowych i nieskładkowych), nie zaś w szczególnym stażu pracy, bowiem ten wiąże się z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach/charakterze według reguł § 2 ust. 1 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. - tak też Kamil Antonów Komentarz do art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Jak wskazuje autor Komentarza: „Zgodność art. 32 ustawy ust. 1a o e.r. FUS z art. 2 i 32 Konstytucji stwierdził TK w wyroku z dnia 10 lipca 2008 r., K 33/06, OTK-A 2008, nr 6, poz. 106), wyrażając pogląd, iż niemożność, od dnia 1 lipca 2004 r. zaliczania okresów niewykonywania pracy do stażu szczególnego - w przypadku osób, które nabywają uprawnienia emerytalne po wskazanej dacie - nie narusza zasady ochrony praw nabytych i lex retro non agit, gdyż dla oceny konstytucyjności kwestionowanej normy prawnej istotny jest moment powstania prawa podmiotowego; w tej sytuacji chodzi o ocenę łącznego spełnienia warunków nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym w chwili wydania decyzji rentowej (argumentację tę Trybunał powtórzył w uzasadnieniu postanowienia z 20 października 2008 r., K 21/07, OTK-A 2008, nr 8, poz. 149). Jeżeli więc przed dniem 1 lipca 2004 r. nie zostały spełnione wszystkie przesłanki uprawniające ubezpieczonego do przyznania mu tego świadczenia, to zmiana (pogorszenie) regulacji prawnej nie może być odczytywana jako zakazana ingerencja w prawa nabyte (por. też wyrok SN z 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNPUSiSP 2008, nr 21-22, poz. 328)". Podzielając w całości powołany powyżej pogląd skarżący wniósł:

- o uchylenie wyroku i oddalenie odwołania;

ewentualnie:

- o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania.

Ubezpieczona w odpowiedzi na apelację wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. Podzieliła argumentację przedstawioną przez sąd I instancji w uzasadnieniu wyroku.

Sąd apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się nieuzasadniona.

W ocenie sądu apelacyjnego, rozstrzygnięcie sądu I instancji jest prawidłowe. Sąd okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał trafnej oceny zebranego

w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd apelacyjny podzielił ustalenia i rozważania prawne sądu okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z 5 listopada 1998 r. I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24 poz. 776, z 22

lutego 2010 r. I UK 233/09, Lex nr 585720). Sąd odwoławczy podzielił również stan prawny wskazany jako podstawa rozstrzygnięcia.

Kwestią sporną w sprawie było to, czy okresy niewykonywania pracy, za które ubezpieczona otrzymała po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, należało odliczyć od stażu pracy w warunkach szczególnych, co postulował organ rentowy.

Zgodnie z 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej, przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Powyższy przepis obowiązuje od 1 lipca 2004 r. i został wprowadzona ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2004.121.1264).

Należy wskazać, że B. P. znajduje się w kręgu ubezpieczonych, którzy mogą otrzymać świadczenie emerytalne na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej. W myśl art. 184 ust. 1 ustawy, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Jak wskazuje się w orzecznictwie – powyższy przepis nie odsyła w zakresie warunków nabycia przez zatrudnionego w szczególnych warunkach prawa do wcześniejszej emerytury do art. 32 jak czyni to art. 46 ustawy, lecz ustanawia własne przesłanki nabycia tego prawa. Gramatyczna wykładnia art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazuje, że sformułowanie: „po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40” odnosi się wyłącznie do wieku emerytalnego określonego w tych przepisach - bez odwoływania się do pozostałych wymogów związanych z tym wiekiem. Skoro przepis art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej odsyła do art. 32 tej ustawy jedynie w zakresie przewidzianego

w nim wieku emerytalnego, to przepis art. 32 ust. 1a nie ma zastosowania do ubezpieczonych ubiegających się o przyznanie wcześniejszej emerytury na podstawie przepisu przejściowego, jakim jest art. 184 (por. wyroki SA w Lublinie z 4 października 2012 r., III AUa 789/12, Lex nr 1223282; z 12 września 2012 r., III AUa 700/12, Lex nr 1220548). Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 23 kwietnia

2010 r., II UK 313/09 (Lex nr 987667): „Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 10 lipca 2008 r., K 33/06 (OTK-A 2008 nr 6, poz. 106), uznawszy za właściwą dla oceny konstytucyjności omawianego przepisu chwilę powstania prawa podmiotowego,

w tym wypadku prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, oddalił zarzut, że zmiana warunków emerytalnych prowadzi do naruszenia praw nabytych. Stwierdził, że oceniana zmiana może mieć zastosowanie wyłącznie na przyszłość. Rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego nie budzi wątpliwości

w zakresie, w którym odnosi się do stosunków powstałych po dniu 1 lipca 2004 r.

oraz stosunków zamkniętych, zakończonych nabyciem prawa przed tym dniem. Konieczne jest jednak wskazanie, że w efekcie wprowadzenia ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach nowych zasad ustalania okresów przebytych w ubezpieczeniu, wynikających z dodanego z dniem 1 lipca

2004 r. art. 32 ust. 1a, wyłączającego pewne okresy ze stażu pracy w szczególnych warunkach, można wyróżnić pracowników, którzy nabyli prawo do emerytury z tytułu zatrudnienia w warunkach szczególnych przed dniem 1 lipca 2004 r., po tym dniu, oraz pracowników będących w dniu 1 lipca 2004 r. w trakcie nabywania prawa,

a w szczególności tych, którzy wypełnili warunki określone w art. 184 ustawy. Dostrzeżenie tej kategorii uprawnionych nakazuje uwzględnić aspekt ochrony istniejących w dniu 1 lipca 2004 r. praw tymczasowych tych

osób, zagwarantowanych w powołanym przepisie i prowadzących do nabycia prawa do emerytury. W art. 184 ustawy, obejmującym stany faktyczne zastane w dniu jego wejścia w życie, ustawodawca, który nie zróżnicował przesłanek nabycia prawa do emerytury przez osoby wykonujące pracę w warunkach szczególnych w zależności od daty ich urodzenia, a w efekcie daty osiągnięcia odpowiedniego wieku (art. 32 i art. 46 ustawy), w tym jednym wypadku osobno i w sposób szczególny uregulował sytuację prawną ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. i osobom, które

w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 r.) wykazały okres zatrudnienia

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy określony w art. 27 ustawy (co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn), zagwarantował prawo nabycia emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32. Dodatkowo, co jest oczywiste dla tej grupy wiekowej, postawił warunek nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego, a także rozwiązania stosunku pracy. Jak wynika z wypowiedzi posła sprawozdawcy projektu ustawy, celem wymienionego przepisu było utrzymanie uprawnień emerytalnych dla wszystkich, którzy w chwili wejścia w życie ustawy spełniają warunki przejścia na emeryturę, z wyjątkiem wieku emerytalnego przewidzianego w art. 32 ustawy (sprawozdanie stenograficzne z 36 posiedzenia Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniach 25 i 26 listopada 1998 r., s. 8-9). (...)

art. 184 ustawy emerytalnej (...) stanowi samoistną podstawę prawa do emerytury

w oderwaniu od chwili osiągnięcia wieku emerytalnego. (...) Przyjęte w art. 32 ust. 1a ustawy różnicowanie okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach nawiązuje do daty wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytury i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 107, poz. 450 ze zm.), w której poprzednia definicja okresu pracy w szczególnych warunkach pozostała niezmienną. Okres tej pracy obejmował zarówno okresy składkowe, jak i okresy nieskładkowe, jeżeli mieściły się one w okresie wykonywania pracy zgodnie z umową o pracę. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 listopada 2003 r., III UZP 10/03 (OSNP 2004 nr 5, poz. 87), stwierdzając, że do okresu pracy w szczególnych warunkach wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania stosunku pracy przypadające po dniu wejścia w życie ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent. W konsekwencji utrwalili się w judykaturze poglądy, że w art. 32 ust. 1a ustawodawca wprowadził istotną zmianę

w stanie prawnym, w którym niemożliwe było w drodze wykładni ustalenie zasady pomijania w okresie ubezpieczenia okresów niezdolności do pracy z powodu choroby, oraz że art. 32 ust. 1 ustawy nie ma zastosowania do oceny nabycia prawa do emerytury przed dniem 1 lipca 2004 r. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2005 r., II UK 219/04, OSNP 2005 nr 22, poz. 361 oraz II UK 215/04, OSNP 2005

nr 22, poz. 360 oraz z dnia 7 lutego 2006 r., I UK 154/05, niepublikowany). Problem zaliczania do stażu pracy w szczególnych warunkach okresów wcześniejszych (okresów zatrudnienia), sprzed 15 listopada 1991 r., ustawodawca rozstrzygnął przez wyłączenie ich z regulacji art. 32 ust. 1a ustawy. W tej sytuacji pogląd, że zastosowanie art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej do osób, które przed dniem

1 lipca 2004 r. nie spełniły wszystkich warunków nabycia prawa do wcześniejszej emerytury nie narusza konstytucyjnych zasad równości i sprawiedliwości społecznej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 328 i z dnia 21 maja 2009 r., II UK 370/08, niepublikowany), można uznać za trafny tylko jako rozumiany w ten sposób, że chodzi o „wszystkie warunki” przewidziane w art. 184 ustawy. Wymaganie od osób, które spełniły w dniu 1 stycznia 1999 r. warunki dotyczące stażu ubezpieczenia, dodatkowo warunku osiągnięcia przed dniem 1 lipca 2004 r. przewidzianego w art. 32 i 46 ustawy wieku należy uznać za zbyt daleko idące, pomijające ochronę prawa tymczasowego, ukierunkowanego na przyszłe świadczenia, co trafnie wykazano w piśmiennictwie (por. Głosę K. Stopki do orzeczenia z dnia 17 września 2007 r., OSP 2009 nr 10, poz. 111). Sytuacja osób wymienionych w art. 184, opisywana w doktrynie jako ekspektatywa prawa podmiotowego, polega właśnie na spełnieniu się tylko części stanu faktycznego koniecznego do nabycia prawa, które poprzedza i zabezpiecza przyszłe prawo podmiotowe. Uwzględnianie ochrony praw w trakcie nabywania, aprobowane

i wskazywane w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (por. wyrok z dnia 3 października 2002 r., Angel Barreira Pérez, sprawa C-347/00, ECR 2002 s. I-08191), znajdowało wyraz także w orzecznictwie Sądu

Najwyższego (por. uchwałę składu siedmiu sędziów z dnia 27 kwietnia 2000 r., III ZP 2/00, OSNAPiUS 2000 nr 16, poz. 620 (...)).

Sąd apelacyjny w pełni podziela argumentację zawartą w powyższych orzeczeniach. Należało zatem stwierdzić, że ubezpieczona na dzień 1 stycznia 1999 r. posiadała staż 15 lat pracy w szczególnych warunkach (od 1 stycznia 1984 r. do 31 grudnia 1998 r.) – zgodnie z pkt 1 Działu XII (W służbie zdrowia i opiece społecznej), wykazu A załącznika do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. (por. św. pracy, k. 9, t. III akt ZUS), wiek 55 lat ukończyła(...) i nie ma do niej zastosowania regulacja art. 32 ust. 1a pkt 1, toteż nie należało od stażu tego odliczać okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby

i macierzyństwa. Ubezpieczona spełniła zatem wszystkie przesłanki warunkujące przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych wskazane w art. 184 ustawy emerytalnej.

W związku z powyższym, sąd apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację organu rentowego jako bezzasadną, o czym orzekł w pkt 1 sentencji wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego sąd apelacyjny orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania, na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. i w związku z art. 108 § 1 k.p.c. Wysokość kosztów ustalono w oparciu o § 2 ust. 1-2 w związku z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (j. t. Dz. U. z 2013 r., poz. 490). Powyższe rozstrzygnięcie sąd apelacyjny zawarł w pkt 2 sentencji wyroku.

SSA Urszula Iwanowska SSA Romana Mrotek SSA Anna Polak